

Հայկական գիտահետազոտական հանգույց
Armenian Research & Academic Repository

Մույն աշխատանքն արտոնագրված է «Մտեղծագործական համայնքներ
ոչ առևտրային իրավասություն 3.0» արտոնագրով

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial
3.0 Unported (CC BY-NC 3.0) license.

Դու կարող ես.

պատճենել և տարածել նյութը ցանկացած ձևաչափով կամ կրիչով
ձևափոխել կամ օգտագործել առկա նյութը ստեղծելու համար նորը

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format

Adapt — remix, transform, and build upon the material

ՄԱՆՆԻԿ ՊԵՐՊԵՐԵԱՆ

ԱՐԵՒՈՏ ԾԱՍԲԱՆ

891.99

7-52

Ի. ՇԻՐՆԱՆԻԱՆ

փարիզ 1931

6 NOV 2011

ԱՐԵՎԻԿԱ

891.99

Պ-52

493

ՄԱՆՆԻԿ ՊԷՐՊԷՐԵԱՆ

ԱՐԵՒՈՏ ԺԱՄԲԱՆ

ՓԼՐԻԶ

1931

ԱՐԵՒ ԿԱՅ...

45426.64

Այս առաւօս արեւը սիրիս մեջ արթնցայ:

Այս առաւօս արթնցայ արեւը ձայնիս մեջ, բիբերուս մեջ, մազերուս մեջ:

Արեւ կայ նոյնպէս ամէն տեղ իմ շուրջս:

Արեւ կայ նոյնպէս բոլոր ծառերուն մեջ, բոլոր առուակներուն վրայ, եւ իմ սիրական բոլոր թռչուններուն երգին մեջ:

Ա՛խ, այս առաւօս արե՛ւ կայ սիրիս մեջ:

Իմ սիրականս, տե՛ս, պզտիկ աղջկան մը պէս ժրպտուն կուգամ քեզի. պզտիկ աղջկան մը սերովը կուգամ քեզի:

Այս առաւօս արե՛ւ կը բերեմ քեզի ձայնիս մեջ, բիբերուս մեջ, մազերուս մեջ:

Անցուր քեւերդ մեջքիս, եւ գեղջուկ սիրահարներու պէս, կ'ուզե՞ս, քանի՞նք մեր սերը հեռուի դաւերուն, հեռուի ջուրերուն, հեռուի ծաղիկներուն, ուր արեւ կայ, արե՛ւ, ինչպէս իմ սիրիս մեջ...

Ինչպե՞ն աւելի կը սիրեմ ինձ երբ այսպէս յոգնած ես ու զոհոյն, իմ սիրելիս:

Լուսնին փափուկ լոյսը կ'իջնէ մեծահասակ վարագոյրներէն վար, ու կուգայ համբուրելու մարմարէ ճակատը: Կը հանգչիս սօժային կարմիր բարձերուն վրայ, ու մագնիսապէս սեփ սեւ խոսկոյններ կը գրկեն սպիտակութիւնը նիւրհող կոպերուդ:

Իմ սիրական, ինչպե՞ն գեղեցիկ ես դուն այսպէս յոգնած ու զոհոյն:

Տաք ամառ գիշերին մէջ, որ դանդաղօրէն ու հեշտօրէն կ'ընթանայ, պատահանին առջեւ ծաղկող սահլիաներուն եւ վարդերուն բոյրերը կը պարուրեն եռփուն:

Այնքան հանդարտութիւն կայ այս գիշերին մէջ, որ կարծես պիտի լսէի աստղերուն լուսնոյն համբոյրները իրարու, եւ այն բոլոր գեղեցիկ բաները զոր օդերուն մէջ քեւածող կապոյտ ոգիները կ'ըսեն իրարու:

Ա՛խ, ամեն ասեմէ աւելի կը սիրեմ ինձ այսպէս յոգնած ու զոհոյն:

Սէ իմ քեւերու օրօրներովը ու հոգիիս երազներովը այս հեշտալի գիշերին մէջ՝ փայփայանով պիտի հսկեմ մարմարէ ճակատիդ ու նիւրհող կոպերուդ վրայ...

Մի հարցներ քե ինչո՞ւ կը սիրեմ քեզի:

Կը սիրեմ քեզի այնպէս ինչպէս անսառնիւն շուշանը սիրահարեցաւ տղասկիին:

Միայն գիտեմ, երբեք քու քեանքդ ա՛լ չունենամ իբրեւ տիեզերք իմ տկար մարմինիս, լուսած գերիի մը պէս՝ կը մեռնիմ ես ..

Եւ գիտեմ, երբեք քու ձեռքերդ չի վերցնեն իմ սիրահար գլուխս, ու համբոյրներդ պսակ չ'ըլլան իմ հիւանդ նակասիս, բուփն մեջ մոլորած տերեւի մը պէս, կը մեռնիմ ես...

Ը Ն Ծ Ա Յ

Ծաղիկներ բերե՛ր ես ինձի:

Ծաղիկների կ'իյնան ոսկերուս ակ:

Սիրո՞ղ բերե՛ր ես ինձի:

Սիրո՞ղ կը սառի փակ շրթներուս ակ:

Ա՛խ, այս իրիկուն հոգիս այնքա՛ն հիւանդ է որ
մոռցեր եմ քեզի:

Ծաղիկների կ'իյնան ոսկերուս ակ...

Ա՛խ, այս իրիկուն հոգիս այնքա՛ն հիւանդ է որ,
սե՛ւ, զգուանցներս կորսուե՛ր եմ:

Սիրո՞ղ կը սառի փակ շրթներուս ակ...

ՓՈԹՈՐԻԿԵՆ ՎԵՐՋ

Այս սիրսս ուրկէ յոյս կ'ուզես ու սէր, այս սիրսս
արդէն շատ ծեր է:

Մտիկ ըրէ ու տես...

Ի՛նչպէս հեւոտ, եւ ի՛նչպէս արցունքոտ կը տոփէ ան:

Անիկայ նման է ալեւոր պարիկի մը որ կուլայ,
կուլայ՝ փոքորիկէն վերջ...

Պ Ա. Լ. Լ. Ա. Տ

Պզտիկ տղայ մը սիրեցի ես, այնքան՝ շատ, այնքան՝ շատ որ կարծես պիտի մեռնէի ամեն անգամ որ անկիւայ երթար իմ հովիւ:

Իմ պզտիկ սիրահարիս աչքերը շատ խորունկ էին, եւ մազերը շատ երկար:

Անկիւայ ձորերուն մէջ բուսնող շուշանները այնքան շատ կը սիրէր որքան զիս: Ես ալ շուշանները շատ կը սիրէի, որովհետեւ անոնք կը նմանէին իմ սիրահարիս, ներմալ ու ծոցոյն:

Իմ սիրահարս ինծի բերաւ իր շուշան անբիծ սիրտը, եւ ես զայն յարեցուցի իմ հիւանդ արցունքներովս:

Այս պզտիկ տղան սիրեցի ես զիւրի մը մէջ ուրիշ գէտ մը կը վազէր, որուն զոյնը կանաչ էր ցերեկը եւ սևի սև զիւերը:

Եւ անոր եզերքն է որ, օր մը, իմ սիրահարիս վսիտ մասին անցուցի իմ մազերէս մասանին...

Ճերմակ սիրահարս շատեց զոցեց իր շուշան աչքերը, եւ իր շուշան սիրտը խամրեցաւ սև հողերուն տակ:

Կանաչ գետը կը վազէ դեռ...

Ինչքան կ'ուզեմ որ այդ գետը յաւիտեան պատկէ ինծի ան սպիտակ օրը, երբ իմ սիրահարիս վսիտ մասին անցուցի իմ մազերէս մասանին...

ԵՍ ՍԻՐՏՍ ԹՈՂՈՒՑԻ...

45526-67

Ես սիրսս բողոքի պզտիկ կապոյս կղզիի մը վրայ:

Ես սիրսս բողոքի հեռաւոր պզտիկ կղզիի մը վրայ:

Ու երբ մարմինս երբայ մեռնելու եւ խռնոր ծառեր
հսկեն անոր վրայ, ամառ ու զիշերներուն մեջ, լու-
սեղին աստղերուն ներքեւ, հոգիս պիտի ծաղկի հեռաւոր-
քովը անմեռ համբոյրներուն:

Հոգիս պիտի ծաղկի, ու պիտի բոշի դէպի հեռաւոր
ու կապոյս կղզին, ուր սիրսս բողոքի ես, եւ ուր բոլոր
ծաղիկները ու բիրտնիկները լաւիտեան պիտի հսկեն
անոր երջանկութեանը վրայ...

(2)

ՍՐԻՆԳԻՆ ՀԵՏ...

խոսերուն մեջ ինկած՝ կուլամ:

Ծղրիքները շուրջս բուսներուն մեջ ինծի կը նային,
կը խնդան, ու կ'երգեն իրենց յախսենական երգը...

Պզտիկ հովիւ սղան կ'անցնի վերեւէն, կուրծքը բաց,
մազերը հովին: Կը նայի ինծի, կը խնդայ, ու կը հնչե-
ցունէ իր յախսենական սրինգը:

Նւ ես, խոսերուն մեջ ինկած՝ կուլամ սրինգին եր-
գին հետ...

ՕՐԱԼՆԵՐԸ

Իմ սիրսս նման է այն երփներանգ օբյեկտներուն, զոր խո՛ր ծովերու քաղաւորները կը կրեն իրենց քաղերուն վրայ:

Իմ սիրսս կը փալփիլայ, կը փալփիլայ նման այն խո-
ւոր օբյեկտներուն որոնք խո՛ր ծովերու արեւներովը կը
շողշողան:

Քու ձեռքերուդ մէջ կը փալփիլայ ան. քու աչքերուդ
սակ կը փալփիլայ ան, բոլոր երփներանգութեամբը այն
հագուազիւս խուոր օբյեկտներուն, զոր խո՛ր խո՛ր ծովի
քաղաւորները կը կրեն իրենց քաղերուն վրայ...

ԱՆՁՐԵՒ ԿՈՒԳԱՅ...

Անձրեւ կուգայ, անձրեւ կուգայ...

Դիմացի ծառին վրայ, դիմացի սեւ ու չոր ծառին
վրայ, քոչուն մը կայ:

Զուարթ պզտիկ քոչուն մը կայ:

Ան չի գիտեր քե ինչքան սխուր եմ ես այսօր:

Ան չի գիտեր քե ինչքան լացեւ եմ ես այսօր, անձ-
րեւին հետ, անձրեւին հետ...

Բայց ես գիտեմ քե ինչքան գուարթ ե ինքը:

Բայց ես գիտեմ քե ինչքան երգեց այսօր ինքը, անձ-
րեւին մէջ, անձրեւին մէջ...

ԻՐԻԿՆԱՄՈՒՏԻՆ

Քեզի կ'սպասեմ սակաւին, ո՛վ իմ երազներու
սղան:

Եւ ամեն օր իրիկնամուտին, երբ երկինքը կը կարմրի:
Իրիկնամուտին, երբ ծովը կ'աւաղի ե, երբ բոշունները կը
փախչին խօլ հովերուն մեջէն, իրիկնամուտին կը փայլեմ
ես ամալի նամբաներէն:

Կը փայլեմ ամալի նամբաներէն եւ աչքերս կը գոցեմ:

Եւ ան ասեմը կ'երեւաւ ինծի այնպէս՝ ինչպէս
կ'երազեմ քեզ, ո՛վ իմ երազներու սղան:

Այնպէս ինչպէս պիտի գաս օր մը ինծի՝ ժգոյն եւ
խռիւս:

Եւ ես իմ սիրահար ձեռքերու մէջ պիտի բռնեմ քու
դեմքդ, եւ աչքերուդ մինչեւ խորը պիտի փնդակեմ իմ
աչքերու սերը...

Իրիկնամուտին կը փայլեմ ես ամալի նամբաներէն,
աչքերս գոց, քեւերս տարածած, հովերուն մեջէն...

Մութ գիշերը կ'իջնայ ծովերուն վրայ...

Ու սակաւին չկա՛ս դուն, չկա՛ս դուն, ո՛վ իմ երազ-
ներու սղան...

ԿՈՒԳԱՅԻՐ ԻՆՇԻ...

Իմ սիրակա՛նս, եթե գիտնայիր թե ինչա՛ն ծոգոյն
ըրիր դուն զիս սերով...

Եթե գիտնայիր թե ինչա՛ն լացուցիր դուն զիս սերով...

Գիտեմ, կուգայիր ինձի, հեռուի շէղ երկիրներէն,
եւ արեւներ կը բերէիր սիրտիս:

Գիտեմ, կուգայիր ինձի հեռուի կապոյտ երկիրներէն,
եւ արշալոյսներու համբոյրները կը դնէիր շրթունքներուս...

Շրթունքներուս, որոնք սերտ գիշերներուս երկայնքը,
կառօսե՛ս կը մեռնին...

ԵՐԲԵՄՆ ՕՐԵՐ

Երբեմն օրեր կը կարծեմ թէ մոռցեր եմ ինչ ա՛լ:

Պատկերդ կը պիտո՞ւն երագներուս մեջ, եւ չեմ սարսուռ ու չեմ արսասուեր:

Կը կարծեմ թէ մոռցեր եմ ինչ ա՛լ, ու ազա՛ս, անսե՛ր օրերս վերադարձեր են:

Կ'անցնիմ դաշտերէն անտէր օրերու գնացովս հանդաւրս, եւ ա՛լ միայն կապոյտ թիթեռնիկներուն կը խորհիմ ես:

Բայց երեկոյին, երբ մութը կ'իջնէ լեռներուն վրայ, ու սրինգները կը լռեն հեռուն, կը սոսկա՛մ սիրիս ամպուքներէն...

Ես սե՛րս կ'ուզեմ անցնող հովերէն...

ԵՐԿՈՒ ՇՂԹԱՆԵՐԸ

Թեւերուդ կարօսք ֆաւեց սարաւ զիս մինչեւ ծովին
ափերը այս գիշեր:

Թեւերուդ կարօսք հեծկլսալով ֆաւեց զիս դէպի հե-
ռու ամայի ափերը ծովին, որպէս զի ան իր խռոր
հանդարտութեամբը ֆնացնէ իմ սիրահար աչքերս...

Բայց ծովը կասաղի շառաչներ ունի այս գիշեր:

Ծովը սեփ սեւ ալիքներ ունի այս գիշեր:

Ծովը լացող հառաչներ ունի այս գիշեր:

Ա՛խ, ծովն ալ մեծ վիշեր ունի այս գիշեր...

ՄԱՅԻՍԻ ԳԻՇԵՐ

Երազ ունիմ Մայիսի գիշերով...

Կ'երագեմ Մայիսի գիշեր մը հո'ն, Արեւելի իմ կապոյտ երկրիս մէջ:

Մայիսի աղուոր գիշեր մը այնքա՛ն խորհուրդով լեցուն, որ հսկայ ծառերուն կասարները խոնարհին ու լուռ խոկան պզտիկ առուակներուն հետ...

Եւ անհո՛ւն ու անծա՛յր դաշեր...

Անհուն ու անծայր դաշեր, ուր Մայիսի գիշեր մը ամբողջ, սիրականիս երազը օրօրեմ ներմակ ծաղիկներուն մէջ եւ երկինքը հսկող փայլող աստղերուն տակ...

Ա Շ Ո Ւ Ն

Կը խեղդուիմ լիւաներուն տակ, մայրի՛կ:

Այն լիւաներուն որոնք միշտ գարունին կը ծաղկին մեր տանը հին պատերուն շուրջին:

Երբ ես փութիկ այջիկդ էի, լիւաները ամեն գարունին կը բացուէին դարձեալ այսպէս, մեր տանը հին պատերուն մօտ, եւ այն միակ շղթան որ ես կը կրէի այն տանէն, փութ փութով վիզիս անցուցած ոսկիէ շղթան էր, մայրիկ...

Լիւաները դարձեալ ամեն գարունին կը ծաղկին մեր տանը հին պատերուն շուրջին:

Եւ ես հիմա վիզիս անցուցած սերերու խօշ շղթաները, մայրիկ, կը խեղդուիմ այդ լիւաներուն տակ...

ՀԾԾՈՂ ԵՐԳԸ

Այս իրիկուն երգս հեծկիսանք մըն է լոկ:

Կ'երգե՛մ... Բայց երբեք լացած չեի այսֆան:

Այս իրիկուն իմ երգիս մեջ կաքեցան, շիր առ շիր,
բոլոր արցունքները իմ կարօթիս — ինչպես հիւանդ ծա-
ղիկներ ծովերու մեջ...

Այս իրիկուն իմ երգիս մեջ քռա՛ն բոլոր հեծկիսանք-
ները իմ հոգիիս — ինչպես մեռնելու գացող քոչուրներ
հովերուն մեջեն...

Իմ սիրակա՛նս, քեզի՛ այս հիծող երգս...

Այսօր գետին ինկան աշունին առաջին տերևները
արդեն, եւ հիմա աշունի գիշերին մեջ՝ անձրեւ կուգայ:

Ու արդեն ինչքան հեռու եւ ինձմեն, ո՛վ Իսալա-
կան քաղաք գիշեր. այնքան քաղաք որ կարծես բխում
վարդերու բաբախումը զգացի մարմինիս շուրջը:

Եւ ան տղան զոր սիրեցի...

Եւ ան ծովը մեր ոտներուն տակ:

Եւ ան խռուր աստղերը որոնք կարծես երբեք չի
շարժեցան. ու շուրջանակի պարտեզներուն ծառերը որոնք
երբեք չի շենջացին այդ գիշերը բոլոր, Իսալական այն
քաղաք, քաղաք գիշեր...

Եւ այդ գիշերին բոլոր տերև արդեն մեռաւ, ինչպես
Աշունին խեղճ տերևները այսօր...

ՍԻՐՈՅ ԳԻՇԵՐ

Թո՛ղ ձեռքերս, իմ սիրելիս, որպես զի փակեմ փեղկերը մեր երազի ներմակ սենեակին:

Մենք երազեցինք ու գիշերը եկաւ... Եւ բոլոր աւազաններուն պայծառ ջուրերը ինչքա՛ն սեւ եւ այս գիշերին մեզ...

Թո՛ղ ձեռքերս, որ շուտով փակեմ փեղկերը այս սեւ գիշերին եւ սեւ ջուրերուն վրայ:

Ու յետոյ, լոյսերու մեջ ու հու հոգիիդ լոյսերովը, պատմե՛ ինձի դարձեալ մեր անվերջ երազը, որուն քաղցրութեան հիւանդ եմ այս գիշեր, բայց որուն տենդագին պիտի ունկնդրեմ, մինչեւ որ արեւոյսը դարձեալ պայծառացնէ աւազաններուն ջուրերը...

ԲԱԺԱՆՈՒՄ

Այն օրէն ի վեր որ սիրականս կորսնցուցի, սիրո-
նին դարձայ եւ փայլուն անջինջ Արեւին:

Անոր գերին եմ հիմայ, եւ ամբողջ օրը մարմինս կը
փաշկոսեմ անոր նառագայթներուն ետեւէն:

Եւ այս իրիկուն, մացառուս բլուրին վերէն, երբ սե-
սայ անոր իջնալը կամաց կամաց, դէպ ի խո՛ր խո՛ր
ծովը, սիրահարի անվերադարձ մեկնումներուն ցաւովը
յանկարձ նմուշեցաւ սիրս...

Եւ անոր դիմացը կեցայ անշարժ, խեղճ քեւերս
իմկած, եւ բերանս յոգնած համբոյրի մը մեջ կարկառուն...

Եւ երբ Արեւը, իմ անջինջ սիրահարս, անհետացաւ
ծովերուն ետին, լացի երկար ու լռիկ...

ՎԵՐՋԻՆ ԵՐԵԿՈՅ

Պիսի ուզեի մեռնիլ առունիլ իրիկուն մը այսպէս...

Պիսի ուզեի մեռնիլ թափած սերեւներուն վրայ դեղին. պիսի ուզեի մեռնիլ մեռլ ծառերուն սակը լոին...

Պիսի ուզեի մեռնիլ իրիկուն մը, երբ հոգիս փայլը է եւ երբ աչքերս երազներ ու երազներ ունին...

Պիսի ուզեի մեռնիլ երբ անթառամ շոնիները այնպէս փայլը կը շենջեն շուրջս. երբ երեկոյի զանգակին ձայնը սակաւին կը մնայ օդին մէջ, խունկերուն հետ...

Պիսի ուզեի մեռնիլ, իրիկուն մը այսպէս, դեղին սերեւներուն վրայ առնան...

ՉՄՐԱՆ ԳԻՇԵՐ

Կրակիս առջեւ եմ ժամերէ ի վեր. աչքերս կուրացան բոցերուն նայելէն:

Դուրսը հովերը անեղ կերպով կը փչեն ու կը դառնան, կը դառնան մեր հին պարտեզներուն շուրջը...

Եւ ձիւն կ'իջնէ պատահաններէս վար...

Մինակ եմ ու շատ սժգոյն:

Ո՛վ իմ սերս, ա՛լ չ'ունիմ քեզ ու մինակ եմ, եւ հովերուն ձայնը կը խենդեցնէ խեղճ գլուխս...

Ո՛վ իմ սերս, ա՛լ չ'ունիմ քեզ, եւ սժգոյն եմ, ու պատահաններէս իջնող ներմակ ձիւնը, կը սառեցնէ, կը սառեցնէ խեղճ մարմինս...

ՈՒՐՈՒԱԿԱՆՆԵՐ

Այս մութ ու խոր գիշերին մեջ, ուր մօտակալ գերեզմանոցին ծառերուն լացերը կը հասնին մինչեւ ինձի իմ հայրենի սանս պատերէն ներս, բոլոր մեռած սերերս շրջապատեր են զիս, ու իմ հիւանդ սիրսս անոնց հետ եւ այս գիշեր...

Բոլոր մեռած հին սերերս եկեր են ինձի ծաղիկներով, ժպիտներով ու համբոյրներով:

Իմ բոլոր մեռած սերերս եկեր են ինձի օրօրներով ու զորովներով:

Անոնց քեւերը զօրաւոր են եւ ինչքա՛ն բաղր...

Ու այս մութ ու խոր գիշերին մեջ, սիրսս խելայեղօրէն դարձեալ կը սիրէ իր բոլոր մեռած սերերը, ու շրթունքներուն վրայ կը յամենան ու կուլան մեռած համբոյրները...

ԱՆՏԱՌՆԵՐՈՒՆ ՍԱՐՍՈՒՌԸ

Չար տղեկ մը իր սպաննած պզտիկ կապույտ քոշուներ
բերաւ ինձի, սիրս ցաւցնելու համար:

Մեռած քոշունին հետ եմ այս իրիկունը բոլոր: Խեղճ
գլուխը պաղ է շրթունքներուս սակ:

Բայց անոր մեռած աչքերը կարծես սակաւին կը նա-
լին անհատին ջուրերուն եւ փափուկ քեւերուն մէջէն
սակաւին կ'անցնին իր անհատին անեղ հովերը...

Եւ անոր մեռած կապույտ մարմինը ձմեռի անհատ-
ներուն մեծ սարսուռովը կը լեցնէ զիս...

Վաղը առաւօտ իմ վարդերու քաղաքիս մէջ պիտի
քաղեմ եւ անիկայ...

Կ Ա Ր Օ Տ

Իմ կարօտի ժամերուս, կը ծնին միտքիս առջեւ հանդարտ ջուրերու եզերքներ, անհառներէն քիչ հեռու...

Հո՛ն է որ պիտի ուզեի սիրել քեզ խենդի մը պէս:

Եւ միջօրեաներուն, երբ ջուրերը աղամանդ եմ, եւ անհառները այնքա՛ն սեւ, դուն պիտի գայիր ինծի այդ ջուրերուն եզերքը, մօտակայ անհառներէն փախած եղնիկի մը պէս շէկ ու հպարտ:

Ու այդ անհուն հանդարտութեան մեջ, քու սիրտիդ տրոփիւնը ինծի համար պիտի ըլլար ամբողջ աշխարհին ձայնը...

Եւ երբ քեւերս գրկէին քու մարմինդ, պիտի կարծէի ամբողջ ամբողջ տիեզերքը գրկած ըլլալ...

Քրիզանդեմներ ունիմ դարձեալ այս աշունի իրիկունով:

Իմ հայրենի սանս հին սենեակներուն մէջն եմ:

Քրիզանդեմները դեմս են, սեղանիս վրայ. անոնք բոյրոս են, անոնք գեղեցիկ են:

Ես անոնց կը նայիմ երկար, բայց խոր քախիծով:

Անոնք իմ սիրական ծաղիկներս էին անցեալ երջանկութիւններու մէջ: Բայց ես ա՛լ ամէն բան մոռցեր եմ... Բայց հիմա իմ սիրս ա՛լ բան մը չի սիրեր...

Եւ ինչքա՛ն ցաւ ունիմ որ այս հրաշալի քրիզանդեմները չի նանչցան իմ աչքերս ու օրօրոյններս, երբ սիրս դեռ լեցուն եր սերով...

Ե Ր Ա Ձ

Ամբողջ օրը ամոզուեցայ եւ գիշերը շեսայ զինքն
Երազիս մեջ:

Փոքրիկ աղջիկ մը կը սիրէր:

Ան որ իմ սիրականս էր, Երազիս մեջ այս գիշեր, կը
նայէր այդ փոքրիկ աղջկան կանաչ աչքերուն ու կը համ-
բուրէր խենդի պէս անոր կաս կարմիր շրթունքները:

Ու եւ Երազիս մեջ երկար հեկեկացի մեծ ցաւ մը
հոգիիս մեջ:

Եւ հիմայ հիւանդ եմ, որովհետեւ Երազիս մեջ այս
գիշեր, զգացի իմ սիրականիս համբոյրը ուրիշ կարմիր
շրթունքներու վրայ...

ԱՇՆԱՆ ԵՐԳ

Առունի առաւօտ մըն է աղւոր:

Արեւը կը փալփալայ ծովին վրայ:

Բայց իմ սիրսն այնքան միմակ է որ կարծես պիտի
մեռնիմ:

Իմ սիրսն ա՛լ չի ժպտիր եւ աչքերս ա՛լ արցունք
չ'ունին:

Կը մնամ ծամերով արեւին տակ: Անիկայ ինչպէս իմ
երջանիկ օրերուս, կը փայլի դեմքիս վրայ, մազերուս
վրայ, բայց ա՛լ երբե՛ք չի փայլիր իմ սիրտիս մէջ:

ԱՅՍ ՄԱՅԻՍԻ ՔԱՂՅՐ ԱՄԻՍԻՆ...

Իմ սիրսս որ մեռած էր, ու քաղուած էր քոճնած
համբոյրներու ծանր պսակներուն տակ, դարձեալ կուգայ
ծաղկիլ ու ծայիլ այս Մայիսի քաղցր ամիսին:

Անոր նոր նոր վարդերը կը վառին ու կը փայլին
իմ այտերուս վրայ ու աչերուս մէջ:

Եւ այն հին ու մեծաւորիկ նամբէն ուրկէ անցեր եմ
սառն ու դանդաղ, դանդաղ քոճնած համբոյրներու
ծանր պսակներուն տակ, այսօր կ'անցնիմ սիրսիս նոր
արեւովը շողշողուն:

Նոր արեւովը, արեւո՛վը, որուն վերածագումը նաեւ
կը լուսաւորէ քեզ, ո՛վ հին ու մեծաւորիկ նամբայ, այս
Մայիսի քաղցր ամիսին...

ԱԶՔԵՐՍ ԾՈՎԵՐՈՒՆ...

Աչքերս ծովերուն, քեզի կ'երագեմ, իմ տղաս:

Այս այն ժամն է ուր կուգայիր դուն, այնտեղ, մեր սիրոյ ներմակ ծաղիկներուն մօտ:

Հիմա, նոյն այդ ժամուն, մինակ, աչքերս ծովերուն, քեզի կ'երագեմ...

Եւ օրն ի բուն, օտար երկինքը որուն տակը կ'ապրիմ հիմա, կը նայի վրաս ու տեսնելով այն խոռոչ արցունքները որոնք կը գլորին աչքերս ի վար, կը հասկնայ քեզի նշանն ինքն իրենց կրնայ ըլլալ սիրահար աղջիկ մը...

Ա Ն Յ Ա Ն Ք ...

Ես հոն իմ սերիս հանդիպեցայ:

Բայց մենք անձանքներ էինք ու կանգ չ'առինք...

Ան իմ սերս էր. հոգիովս նանչցայ ես զինքը. անոր հոգին ալ նանչցաւ զիս:

Բայց մենք անձանքներ էինք ու կանգ չ'առինք...

Քաղցր իրիկուն էր արդիական շէնդ պարսեզին մեջ. երաժիշտներ կը նուագէին անդին, աղջիկներ կը նեմէին մարգագետիններուն շուրջը:

Ես հոն իմ սերիս հանդիպեցայ. հոգիովս նանչցայ զինքը...

Բայց մենք անձանքներ էինք, կանգ չ'առինք, ու անցանք...

ՅԱԻՏԵՆԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ

Կը պաշտեմ քեզի սակաւին եւ ամեն բանէ վերջ,
իմ խեղճ ու սիրելի տղաս:

Եւ երբ գիշերը բոլորովին իջնէ իմ աչքերուս եւ իմ
սիրտիս ալ վրայ, հոգի՛ս կայ դեռ, որ յուսալից եւ լռին
կ'սպասէ սիրտիս զոգ դուռներուն ետին, եւ որ պիտի
պաշտէ քեզ սակաւին ամեն բանէ վերջ, ամեն բանէ վերջ,
իմ խեղճ ու սիրելի տղաս...

Մ Ա Յ Ի Ս

ՍԻԱՄԱՆԹՈՒ ՅԻՇԱՏԱԿԻՆ

Մայիս է, ո՛վ իմ մեռած բարեկամս, եւ ես ծաղիկներ կը ժողվեմ միս մինակ, մի՛ս մինակ այս խոռո ու կանաչ դաշտերուն մէջ:

Եւ դուն կը քնանաս ուրիշ խոռո ու դարձեալ կանաչ դաշտերու մէջ, ուր նաեւ Մայիս է նիմայ, եւ ուր ծաղիկներ կան ու արե՛ւ կայ...

Մայիս է նաեւ, ու արեւ կայ հո՛ն, աւա՛ղ, քու անհուն գերեզմանիդ եւ յաւիտենապէս փակ կոպերուդ շուրջ...

Ծաղիկներ կը ժողվեմ, մի՛ս մինակ, մի՛ս մինակ...

	ԱՇՈՒՆԻ ԱՆՏԱՈՆԵՐ	
--	-----------------	--

Աշունի անտառներեն կ'անցնիմ ու շ իրիկունով,
աշունի սեփ սեւ անտառներեն:

Թաց հողը կը ծանրանայ ոսկերուս վրայ, կը փաշեկ
զիս վար. անձրեւի ծանր կաթիլներ կ'իյնան ծառերեն:

Սեւ ծառերը մեկիկ մեկիկ կը շարունակեն հոգիս մեջ,
ու ծանր կաթիլները խոշոր արցունքներու պէս կ'իյնան
աչքերուս վրայ:

Աշունի անտառներ, բողբոջ փախչիմ...

ԵՐԲ ԿՐ ՏԵՄՆԵՄ ԳԱՆԴ...

Երբ կը տեսնեմ զալդ վերջապէս, այնպէս կ'ընեմ քե
զ'սպասեի ճեզի, եւ քե երջանիկ էի, միտ, միտ...

Ու կարօք կը խեղդէ զիս...

Բայց հպարտութեան, փոխանակ համբուրելու եր-
բունքներդ որոնք վերջապէս իմս են, կը գրկեմ անմեղ
աղուր վարդերդ որոնք ինձի բերի...

ԽԵՂՃ ԼԻԼԱՆԵՐ...

Մոմոռանսիի լիւաներ, խեղճ լիւաներ...

Պայծառ օր մըն էր Մայիսի. փոքրիկ տղայ մը ամփոփ ծառը փեշսեց լիւաներու ու նեշեց ոտքերուս առաջ, բռնելու մէջ, նակասիս, շրթունքներուս վրայ:

Խոշոր դաշեր կային շուրջը. ամբողջ, ամբողջ ծառերը ծաղկած էին եւ բոլոր բոշոնները կ'երգէին ու կը սիրէին:

Պայծառ օր մըն էր Մայիսի, բայց օդին մէջ ի՛նչ փոքորիկ կար...

Ո՛վ իմ բարեկամս, անցուցիր բռնեղ ուտելու շուրջ ու սեղմեցիր զիս այնքան մեղմիկ որ ուզեցի լալ ու զլուխս դնել սիրտիդ, Մոմոռանսիի լիւաները բռնելուս մէջ...

Յետոյ անձրեւեց, սաք խոշոր կաթիլներով:

Ու դարձանք, արդէն սուգ մը մեր կոպերուն ետին...

Մոմոռանսիի լիւաներ..., խեղճ լիւաներ...

ՎԱՐՂԻ ՔԵՐՔԸ...

Վարդի քերքը շրթունքներուս մէջ կը պահեմ...

Դուն կը ննչես սիրիս վրան:

Իրիկուն ե. շատեմ մութացա դուրսը. եւ քանի կը
մութնայ այնքան ծանր կը ննչես սիրիս վրան:

Ձեմ կրնար ազատել յիշատակեդ այս իրիկուն կոպերս,
նակասս, ձեռքերս:

Հիւսնդ եմ շատ. ինչքան ծանր կը ննչես սիրիս
վրան:

Խեղճ վարդի քերքը շրթունքներուս մէջ կը պահեմ,
կը պահեմ...

ԺԱՅՌԻՆ ՕՐՕՐԸ

Թեւեղ չկան ուր դնեմ գլուխս:

Ժայռ մը գայ ծովին նիւս մօտիկը ուր նախաս
դրած կը մնամ քանի՞ ժամեր, չգիտեմ:

Արեւը այնպէս կը փայլի ծովին վրայ որ կարծես
աչքերս պիտի կուրման. արեւը այնպէս կ'այրէ մարմինս
որ կարծես պիտի խենդեմամ:

Եւ այդ լոյսին ու արեւին հետ, ձանձրոյթը՝ կամաց
կամաց ու թունաւոր ու մեղցնող, կ'իջնայ սիրտի վրայ:

Թեւեղ չկան ուր դնեմ գլուխս...

Ժայռը կ'օրօրէ ծովին հետ զիս:

Լոյսը կը կուրցնէ աչքերս:

Աչքերս կը փակեմ ու արեւին հետ խոտը արցունքը
կ'այրէ այսերս...

ՀԱՆԴԻՊԵՑԱՅ ԻՐԵՆ...

Հանդիպեցայ իրեն ծովին եզերքը: Իրիկուն էր. խո-
ւոր ալիքներ կային, ու խուոր աստղեր: Փոքրիկ լուսին
մը կը փալփաւ ժպիտի մը պէս:

Քալեցինք միասին: Անոր ձայնը հանդարտ էր ու խո-
ւունկ էւ կ'զգայի անոր իջնալը հոգիիս վրայ:

Ճեմակ ու նիհար ձեռքեր ունէր: Բարակ մարմինը
կը կորսուէր լայն վերադուին մէջ, եւ երբ կը խօսէր,
հեռուն կը նայէր իր սեւ ու ռաս խուոր աչքերով, կը
նայէր հեռուի խուոր ալիքներուն:

Եւ իր ձայնը կ'իջնար հոգիիս վրայ...

Շատ իրիկուններ, երբ ալիքներ կային եւ լուսին կար,
բալեցինք միասին ծովին եզերքը:

Ասիկայ պարզ էր այնքան որքան լուսնին անոյշ
ժպիտը մեր վրայ: Բայց այսօր, այդ յիշատակը կը լացնէ
զիս սուր ցաւով...

ՔԱՆԻ ՄԸ ՎԱՐԴ...

Քանի մը վարդ սեղանիս վրայ եւ արդէն կ'երագեմ
խենդի պէս...

Քիչ մը արեւ փաղափ սենեակիս մէջ ու արդէն
կուլամ խենդի պէս...

Իմ խեղն սիրս, երբ միասին նստած հիւսիսի ցուրս
անհատներուն մէջ, ամիսներով հակած իրարու վրայ,
կը խօսեինք իրարու հետ, ըսիր ինծի ու խոսացար ու
կրկնեցիր — արցունքներով իրաւ է — ըլլալ այնպէս
ինչպէս սառի խոռոչ ու ջինջ կտորները որոնք կը կախ-
ուէին վար մեր վրայ հիւսիսի այդ ցուրս անհատներուն
մէջ:

Ու ըլլալ այն սեւ ու քանցր եւ յաւիտենապէս չի
փարատող ամպերուն պէս, որոնք կը փախին հանդարտ
մեր վրայէն, ու կը նայէին վար հիւսիսի ցուրս ան-
հատներուն ու փու ու իմ վրաս, իմ խեղն ու հի-
ւանդ սիրս:

Ըլլալ անոնց պէս...

Բայց այս իրիկուն, ահա քանի մը վարդ սեղանիս
վրայ, ու նոյն աղջիկն եւ Սրեւէլի ծանր երագներով
բարախուն...

Ու քիչ մը արեւ, եւ կուլամ, եւ պիտի ուզեի գրկել
բոլոր արեւները աշխարհին...

Յ Ա Ն Կ

Արեւ կայ	..	..	..	..	5
Հսկում	..	..	..	..	7
Սեր	..	..	..	..	9
Ընծայ	..	..	..	..	11
Փոքորիկեն՝վերջ	..	..	..	..	13
Պալլաս	..	..	..	..	15
Ես սիրսս բողուցի...	..	..	..	..	17
Հովր կ'անցնի բուփերուն մեջեն...	..	..	..	..	19
Սրինգին հեռ...	..	..	..	..	21
Օբալները	..	..	..	..	23
Անձրեւ կուգայ...	..	..	..	..	25
Իրիկնամուսին	..	..	..	..	27
Կուգայիր ինծի...	..	..	..	..	29
Երբեմն օրեր	..	..	..	..	31
Երկու շղթաները	..	..	..	..	33
Հծծող երգը	..	..	..	..	35
Վիես	..	..	..	..	37

Մայիսի զիւեր	..	..	..	..	39
Աւուն	..	..	..	..	41
Սիրոյ զիւեր	..	..	..	..	43
Բաժանում	..	..	..	..	45
Վերջին երեկոյ	..	..	..	..	47
Զմրան զիւեր	..	..	..	..	49
Ուրուականներ	..	..	..	..	51
Անցաներուն սարսուռք	..	..	..	..	53
Կարօս	..	..	..	..	55
Յաւ	..	..	..	..	57
Երազ	..	..	..	..	59
Աւան երգ	..	..	..	..	61
Այս Մայիսի քաղցր ամիսին	..	..	..	..	63
Աչքերս ծովերուն...	..	..	..	..	65
Անցանք...	..	..	..	..	67
Յաւիտեականութիւն	..	..	..	..	69
Մայիս	..	..	..	..	71

Աւուրի անտառներ	..	..	..	73
Երբ կը տեսնեմ զալդ...	..	..	..	75
Խեղճ լիւաներ...	..	..	..	77
Վարդի բերքը...	..	..	..	79
Ժայռին Օրորը	...	..	..	81
Հանդիպեցայ իրեն...	..	..	..	83
Քանի մը վարդ...	..	..	..	85

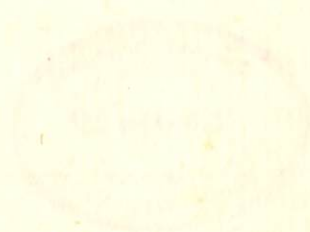
Նոյն հեղինակէն

ԱՐՁԱԿ ԵՐԳԵՐ

(Սպառած)

ՍԱԼՕՄԷ (քարզմանութիւն) ՕՍԲԱՐ ՈՒԱՅԼՏ

THE
LIBRARY OF THE
MUSEUM OF NATURAL HISTORY
AND
ZOOLOGY
OF THE
CITY OF LONDON
1871

THE
LIBRARY OF THE
MUSEUM OF NATURAL HISTORY
AND
ZOOLOGY
OF THE
CITY OF LONDON
1871

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹՒՆ
ՀՐԱՆՏ-ՍԱՄՈՒԼԼ ԳՐԱՏԱՆ
51, Rue Monsieur-le-Prince
PARIS (VIe)

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0356849

Գրք

51054

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ՄԱՍԻՍ ՓԱՐԻՋ

ԳԻՆ 10 ՖՐԱՆԶ
ԿԱՄ 50 ՍԵՆՏ